

2012/1/29 Dejan Popovic <dejanpopovic@gmail.com>
Dejan R. Popovic, dipl. inz.
Beograd, Stevana Sremca 18

MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUSTVA
Uprava za Digitalnu agendu
Milan Vojvodić
Beograd, Pariska 7

Predmet: Opste misljenje o *Nacrtu zakona o informacionoj bezbednosti*

V e z a : Javna rasprava o *Nacrtu zakona o informacionoj bezbednosti* (internet stranica UZDE od 26.1.2012):

<http://www.digitalnaagenda.gov.rs/vesti/javna-rasprava-povodom-nacrta-zakona-o-informacionoj-bezbednosti/>

http://www.digitalnaagenda.gov.rs/wp-content/uploads/2012/01/Nacrt_zakona_o_informacionoj_bezbednosti.pdf

Postovani gospodine Vojvodicu,

1. Povodom promasene teme u Glavi XVII. Zakona o elektronskim komunikacijama (ZEK) i javnih konsultacija o Predlogu pravilnika o tehničkim zahtevima za uređaje i programsku podršku za zakonito presretanje elektronskih komunikacija i zadržavanje podataka o elektronskim komunikacijama (<http://www.digitalnaagenda.gov.rs/aktivnosti/javne-konsultacije/javna-rasprava-10/>), pre oko šest meseci napisao sam tekst "*Regulacija zabrane ili zakonitog presretanja elektronskih komunikacija*" (<http://www.mc.rs/regulacija-zabrane-ili-zakonitog-presretanja-elektronskih-komunikacija.2588.html>). U njemu sam izneo, izmedju ostalog, da se odredbama pomenute glave ZEK-a ne regulise zastita poverljivosti i tajnosti sadrzaja (informacija) elektronskih komunikacija, u skladu sa evropskom direktivom (2002/58/EC, ukljucujuci 2006/24/EC i 2009/136/EC), vec se, neopravdano, uređuje zakonita intercepcija ili tzv. "presretanje" informacija (sadrzaja) u elektronskim komunikacijama. U tom tekstu nisam pominjao odredbe (povezane) Glave XVI. ZEK-a o bezbednosti i integritetu javnih komunikacionih mreza i usluga, sa kojoma su predmetne odredbe nacrtu ovog zakona takodje u vezi.

2. Prema clanu 37. stav 1. ratifikovanog Ustava Medjunarodne unije za telekomunikacije, clanovi se obavezuju da da ce, u skladu sa telekomunicionim sistemom koji je u upotrebi, preduzimati sve moguće mere za obezbedjenje tajnosti medjunarodnih saopštenja (<http://www.itu.int/net/about/basic-texts/constitution/chaptervi.aspx>). Ova odredba se primenjuje na obezbedjenje tajnosti informacija u medjunarodnim telekomunikacijama kako u javnim tako i u privatnim i drzavnim telekomunikacionim sistemima, u koje nesumnjivo spada i globalna informaciono-(tele)komunikaciona mreza "*Internet*".

Odredbe Glave XVI (cl. 124. i 125) ZEK-a primenjuju se samo na bezbednost i integritet javnih komunikacionih mreza i usluga.

3. Uz nacrt ovog zakona nije dato, na zalost, **obrazloženje** iz Glave VII. Jedinostvenih metodoloskih pravila za izradu propisa

(<http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/Jedinstvena%20metodoloska%20pravila%20za%20izradu%20propisa.pdf>), koje treba da sadrzi narocito:

- 1) ustavni osnov za donosenje ovog zakona;
 - 2) razloge za donosenje ovog zakona (narocito, prim. D. P.);
 - 3) objasnjenje osnovnih pravnih instituta i pojedinih resenja;
 - 4) analizu efekata ovog zakona;
 - 5) procenu finansijskih sredstava potrebnih za sprovedjenje ovog zakona (narocito, prim. D. P.);
- itd.

4. Naziv ovog zakona treba, u principu, da odgovara njegovom sadrzaju. To u ovom slucaju nije moguće, zbog toga sto se nacrtom zakona uredjuju vise razlicitih materija: II. Akreditacija IK(T) sistema (cl. 4. do 13); III. Agencija za kriptolosku bezbednost i zastitu od kompromitujućeg elektromagnetnog zracenja (cl. 14. do 19); IV. Zastita od kompromitujućeg elektromagnetnog zracenja (clan 20); V. Kriptozastita (cl. 21. do 24); VI. Nacionalne komunikacione mreze (cl. 25. do 40), i to: "Akademska mreza Republike Srbije" (cl. 25. do 39) i "Drzavna komunikaciona mreza" (clan 40); VII. Koordinacija prevencije i zastite od bezbedonosnih incidenata u IK(T) sistemima (cl. 41. do 42); VIII. Inspekcija za informacionu bezbednost (cl. 43. do 44); itd. Zato naziv "Zakon o informacionoj bezbednosti" izrazava sadrzaj one materije (Gl. II. do V. i Glava VIII) koja je za ovaj zakon najznacajnija.

Zasto se nacrtom ovog zakona uvodi pojam "*nacionalna komunikaciona mreza*", i zasto su samo AMRES i "Drzavna komunikaciona mreza" nacionalne komunikacione mreze, a to nije npr. mreza "Telekoma Srbija" - ostaje otvoreno pitanje.

Uzged, zasto se ponovo osniva AMRES (mreza) i to kao pravno lice i utvrđuje njegov delokrug i organizacija, kada je to vec ucinjeno ranije osnivanjem Javne informaciono komunikacione ustanove AMRES

(http://paragraf.rs/propisi/odluka_o_osnivanju_informaciono_komunikacione_ustanove.html, i <http://www.amres.ac.rs/index.php?lang=ser>). I zasto se na isti ili slican nacin ovim zakonom ne osniva "Drzavna komunikaciona mreza" (DKM), vec se u clanu 40. nacrta ovog zakona kaze: "Vlada ce (mozda, prim. D. P) osnovati DKM kao pravno lice"? I zas to, i kako to preko noci mreze (stvari) postaju pravna lica?

5. Poslove akreditacije IK(T) sistema iz Glave II (cl. 4. do 13) nacrta ovog zakona vrši prvenstveno Kancelarija Saveta za nacionalnu bezbednost i zastitu tajnih podataka. Nadležnost ove Kancelarije Saveta vec je propisana clanom 87. Zakona o tajnosti podataka (<http://uap.gov.rs/wp-content/uploads/2011/02/zakon-o-tajnosti-podataka.pdf>). U skladu sa ovim zakonom, Kancelarija Saveta:

- 1) postupa po zahtevima za izdavanje sertifikata i dozvola;
- 2) obezbeduje primenu standarda i propisa u oblasti zaštite tajnih podataka;
- 3) stara se o izvršavanju prihvaćenih međunarodnih obaveza i zaključenih međunarodnih sporazuma između Republike Srbije i drugih država, odnosno međunarodnih organa i

organizacija u oblasti zaštite tajnih podataka i saraduje sa odgovarajućim organima stranih država i međunarodnih organizacija;

4) izrađuje i vodi Centralni registar stranih tajnih podataka;

5) predlaže obrazac bezbednosnog upitnika;

6) predlaže obrazac preporuke, sertifikata i dozvole;

7) vodi evidenciju o izdatim sertifikatima, odnosno dozvolama, kao i evidenciju o odbijanju izdavanja sertifikata, odnosno dozvola;

8) organizuje obuku korisnika tajnih podataka u skladu sa standardima i propisima;

9) predlaže Vladi plan zaštite tajnih podataka za vanredne i hitne slučajeve;

ovog zakona;

10) opoziva tajnost podatka u skladu sa odredbama

11) posle prestanka organa javne vlasti

koji nemaju pravnog sledbenika, obavlja poslove koji se odnose na 12) saraduje sa organima javne vlasti u sprovođenju ovog zakona u okviru svoje nadležnosti;

13) obavlja

i druge poslove koji su predviđeni ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Direktor Kancelarije Saveta podnosi Vladi godišnji izveštaj o aktivnostima u okviru nadležnosti Kancelarije Saveta.

Posto do sada nisam nista znao o ovoj Kancelariji Saveta, niti da je ona služba Vlade sa svojstvom pravnog lica, u cijej su nadležnosti određeni poslovi sprovođenja i kontrole primene Zakona o tajnosti podataka i nadzor nad sprovođenjem (ovog) zakona, pokušao sam u memorijama Interneta da pronadjem njen godišnji izveštaj o aktivnostima, radi uvida u kvantitet i kvalitet izvršenja (mnogo)brojnih zadataka i poslova. Nisam uspeo da pronadjem taj dokument, ali sam zato nasao informator o radu

(http://www.nsa.gov.rs/informator_o_radu/informator%20o%20radu%20-%20NSA.pdf).

Medjutim, taj dokument ne daje nikakav uvid u kvantitet i kvalitet (mnogo)brojnih zadataka i poslova Kancelarije Saveta, verovatno zato sto se oni odnose na tajne informacije i podatke.

6. U Gl. III. i IV. upotrebljava se nedefinisani izraz "*kompromitujuće elektromagnetno zracenje*" (KEMZ).

Iako sam se ceo radni vek bavio sa raznim emisijama (osnovnim, zeljenim, nezeljenim, van opsega, sporednim i smetajucim), zracenjima (namernim i nenamernim, smetajucim) i indukcijama, do sada se nisam sreo sa "kompromitujucim elektromagnetnim zracenjem". Cini mi se da bi da bi u ovom slucaju najvise odgovarao definisani izraz "*nenamerno (elektromagnetno) zracenje*". Valja napomenuti da strana, latinska rec "**kompromitovati**" znaci: poljujati neciji ugled, osramotiti; izloziti nekog neprilici, opasnosti, neprijatnosti (Mala enciklopedija "Prosveta").

U definiciji ovog termina iz clana 2. kaze se da KEMZ predstavlja *nenamerne elektromagnetne emisije* ...

Prema clanu 1. Pravilnika o radio-komunikacijama Medjunarodne unije za telekomunikacije, *zračenje* je definisano kao spoljni tok energije od bilo kojeg izvora u obliku radio-talasa, a *emisija* - kao zračenje, proizvedeno, ili koje je proizvod zračenja neke predajne radio-stanice. Na primer, energija koju zrači lokalni oscilator nekog radio-prijemnika nije emisija, već zračenje.

7. U Zakonu o tajnosti podataka, pa cak i u ovom Nacrtu zakona o informacionoj bezbedi, neupotrebljava se izraz "*tajna informacija*". Zasto, kad je informacija opstiji izraz od podatka, odnosno kad se podaci definisu pomocu informacija?

Pod izrazom "*informacija*", u smislu broja 101-01-01 Medjunarodnog elektrotehnickog recnika - IEV (<http://www.electropedia.org/iev/iev.nsf/display?openform&ievref=701-01-01>) i tacke 1.01. Preporuke Sektora za radio-komunikacije Medjunarodne unije za telekomunikacije, ITU-R V.662-3 (<http://www.itu.int/rec/R-REC-V.662-3-200005-I/en>), podrazumeva se saopštenje ili saznanje koje moze biti predstavljeno u oblicima pogodnim za komunikaciju, registrovanje ili obradu.

Napomena - Informacije mogu biti predstavljene na primer u obliku znakova, simbola, slika ili zvukova.

Pod "*podacima*", u smislu broja 701-01-11 IEV-a (<http://www.electropedia.org/iev/iev.nsf/display?openform&ievref=701-01-11>) i tacke 1.12. ITU-R 662-3, podrazumevaju se informacije predstavljene na nacin pogodan za automatsku obradu.

8. Definicija osnovnog termina (pojma) "*Informaciona bezbednost*" iz clana 2. nacrtu ovog zakona je komplikovana i znacajno se razlikuje od definicija iz "Vikipedije" i americkog zakona (videti nize navedene veze). Zasto?

9. Posto vise nemam volje i vremena da se bavim davanjem misljenja na nacrt ovog zakona, u prilogu Vam dostavljam "interesantna" dokumenta koja sam pronasao u internet memorijama, a koja Vam mozda mogu posliziti u daljem radu na pripremanju ovog zakona.

Iskreno,
Dejan Popovic

Beograd, 29. januar 2012.

Prilog (veze):

http://en.wikipedia.org/wiki/Information_security

<http://security.practitioner.com/introduction/>

<http://csrc.nist.gov/groups/SMA/fisma/index.html>

<http://csrc.nist.gov/drivers/documents/FISMA-final.pdf>

<http://www.law.cornell.edu/uscode/44/3542.html>

<http://tools.ietf.org/html/rfc2196>

<http://tools.ietf.org/html/rfc2196#section-1.3>

http://www.oecd.org/document/42/0,3746,en_2649_34255_15582250_1_1_1_1,00.html

<http://www.oecd.org/dataoecd/16/27/35884541.pdf>

http://www.oecd.org/document/20/0,3746,en_21571361_36139259_36665556_1_1_1_1,00.html

<http://www.oecd.org/dataoecd/2/54/36665425.pdf>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004R0460:EN:HTML>

P. S. - Danom stupanja na snagu ovog zakona trebalo bi valjda da prestane da vazi, u skladu sa namerom "Giljotine propisa", takodje i skoro doneta Odluka o osnivanju informaciono-komunikacione ustanove "Akademska mreza Republike Srbije - AMRES" ("Sl. glasnik RS", br. 22/2010).